

- CERCAS, Javier. *El mòvil*. Barcelona: Tusquets, 2003. 120 p.
- CIURANA, QUIM [et al.]. *Pràctiques d'enginyeria de processos de fabricació*. Girona: Universitat de Girona, 2003. 143 p.
- CLARA, Josep. *Excursions abans de l'excursionisme. Quatre recorreguts per terres gironines a mitjan segle XIX: d'Heras de Puig, Fénech, Reclus, Justo*. Girona: CCG, 2003.
- COL·LEGI MARISTES DE GIRONA. *La meua ciutat, Girona*. Barcelona: Planeta, 2003. 157 p.
- Concurs d'idees*. Girona: Col·legi d'Arquitectes de Catalunya, 2003. 44 p.
- COROMINES, Xavier; CURBET, Quim. *A peu i en bicicleta de Girona a Sant Feliu per la via verda*. Barcelona: Quatre Cantons, 2003. 66 p.
- COSTA, Lluís. *Sils*. Barcelona: Viena, 2003. 60 fotos.
- CREUS, Ricard. *Del cor de corb*. Girona, 2003. 12 p.
- CRUZ MOLINA, Elías. *Dos regiones en mi vida: de Iznájar a Girona*. Girona: Pagès, 2003. 125 p.
- CRUZ MOLINA, Elías. *Poemas de olé y olé*. Girona: Pagès, 2003. 38 p.
- CUESTA, Mery. *El Terrorisme domèstic d'Antoni Padrós al cinema independent de l'Espanya dels anys setanta*. Girona: Fundació Espais d'Art Contemporani, 2003. 253 p.
- DÁVALOS, Antoni [et al.]. *Protocolos de la Unidad de ICTUS del Hospital Josep Trueta de Girona*. Girona: Hospital Universitari de Girona Doctor Josep Trueta, 2003. 181 p.
- DIAO, Aliou [et al.]. *El blanc i el negre: un diàleg a fons sobre la immigració, política i ciutadania*. Girona: GRAMC, 2003. 184 p.
- DIVERSOS AUTORS. *Dominus Vobiscum. Història i vida del Seminari de Girona (del 1563 al 2003)*. Girona: JJ Comunicació, 2003. 281 p.
- DIVERSOS AUTORS. *Girona, de Carlemany al feudalisme (785-1057): El trànsit de la ciutat antiga a l'època medieval*. Girona: Ajuntament, 2003. 429 p.

I ara el Pla de l'Estany

INSTITUT CARTOGRÀFIC DE CATALUNYA.
Atles del Pla de l'Estany.
 Col·lecció Atles Comarcals de Catalunya.
 Diputació de Girona i Institut Cartogràfic de Catalunya.
 Barcelona, 2002. 237 p.

No deixa de ser un luxe tenir un atles de 237 pàgines d'una part de territori de 263 km². El Pla de l'Estany és petit, però si ha acabat mereixent ser una comarca, també pertoca que tingui dedicat un dels volums de la col·lecció d'atles comarcals de l'Institut Cartogràfic de Catalunya (ICC). El mèrit del petit privilegi que suposa per a una de les comarques més joves ser protagonista de tot just la sisena entrega d'aquesta magna col·lecció l'hem d'atribuir al conveni entre l'ICC i la Diputació de Girona que, a partir de 1998, va relançar la col·lecció, que havia quedat frenada després dels dos primers volums, dedicats a la Vall d'Aran i al Baix Llobregat. Aquest mèrit s'ha de fer extensiu al departament de geografia de la Universitat de Girona, al qual estan vinculats una gran part de l'extensa llista d'autors de l'atles, començant per Joan Nogué, que n'ha assumit la direcció i coordinació. Amb aquest nou volum, quatre dels sis atles publicats són de les comarques

gironines (Baix Empordà, Alt Empordà, Garrotxa i Pla de l'Estany).

La línia editorial de la col·lecció determina el format i l'estructura dels volums, que, amb el nom d'*atles*, segueixen «els paràmetres clàssics de la geografia regional», tal com diu el director de l'ICC en la presentació. Una vegada més, la comarca s'estudia des de la mateixa perspectiva geogràfica que, fa setanta anys, la va oficialitzar. La doble referència en les pàgines inicials al geògraf regional Pau Vila, pare de la divisió comarcal i de la geografia catalana, podem relacionar-la amb aquesta doble filiació d'objecte d'estudi i mètode. El producte resultant també és doble: monografia comarcal i atles; compilació completa d'estudis actualitzats amb una gran varietat de gràfics, dibuixos, esquemes i fotografies, i enriquida amb mapes topogràfics i temàtics que arrodoneixen el coneixement del territori.

L'obra comença amb una presentació de la comarca que incideix especialment en els treballs d'ordenació que n'argumenten la unitat. En aquesta mateixa línia, la descripció dels municipis que la formen va precedida d'una anàlisi de la seva estructura funcional.

El cos central de l'atles està format pels capítols dedicats a la història i a la

geografia física i humana. Els apartats que donen una visió global de la comarca s'alternen amb d'altres que aprofundeixen en especificitats singulars, com per exemple l'estany i el Clot d'Espolla, en el capítol de geografia física, o el creixement urbà de Banyoles, en el de geografia humana.

Una diferència remarkable respecte als volums anteriors és el tractament de l'última part, dedicada al medi ambient, que s'ha dividit en dos capítols: l'un, «Dominis paisatgístics», interpreta els diferents espais sense la parcialitat de la fragmentació temàtica, i l'altre, amb el títol de «Reptes ambientals», tracta els aspectes més rellevants de la sempre difícil convivència entre les activitats humanes i el medi ambient.

Un extens apartat de fonts bibliogràfiques i cartogràfiques i l'índex toponímic de rigor conclouen una obra de consulta i de lectura que dona una visió integral de la comarca amb una clara voluntat pedagògica a tots els nivells: una pàgina per km² de divulgació i erudició adreçada a escolars, batxillers, universitaris i estudiosos en general. No era imprescindible, però s'agraeix. Només s'estima allò que es coneix, i amb aquest atles segur que ens estimarem més aquesta petita part del món.

Josep Masdevall